

cronis cordis à basi est discessus, & quædam cordis productio, quâ illæ moluntur fibræ, quoties laxatis rectis impensius arctantur colligunturque, haud secus quàm si prius contractum in pyramide illa funiculum iam laxes, ac manibus aut alio circulo in medio pyramidis iuncos introrsum comprimamus, itaque illius cavitatem minuas, & interim tamen proceriorem reddas. Nunc uero qui oblique fibræ quieti præfint, hoc est aliquantisper, prout cordis functionibus ex usu censetur, simul cum alijs fibris ad contentas materias undique se contrahant, imaginari non est arduum: præcipue si diuersos cordis pulsus in uiuo animali examinaueris. Quod sanè facturus es iucundissime ea administratione, quam septimi libri calci (uel huius tantum rei gratia) subiiciam: in qua non hæc modò, uerùm alia pleraque spectanda proponuntur. Nunc autem ad fibras reuersi, eas non motuum cordis duntaxat opifices esse arbitramur, uerùm rectas ad attractionem, ad expulsionem orbiculares, ad retentionem uerò obliquas conducere etiam nobis persuasum erit. Cæterum præter cordis carnem & fibras propriæ ipsius uenæ illius substantiam enutrientes, & arteriæ innatum suæ substantiæ calorem fontes, huc etiam enumerandæ ueniunt: ipsa uidelicet coronalis uena, & duæ coronales arteriæ per cordis substantiam quasi musculorum uasa distributæ. Quis uerò uenæ arteriarumque coronaliū sit ortus seriesque, in tertio libro abundè complexi sumus. Quare cordis neruulo sermoni quoque addito, ad cordis tunicam est accedendum: ac eum quidem neruulum in quarto libro à sinistro sexti paris cerebri neruo depromi retulimus, quando ab illo, ubi sinistri lateris recurrentem neruum constituit, sobolem deriuari diximus, quæ cordis inuolucrisim penetrans, & sinistro uenæ arterialis lateri posteriorique sedi exporrecta, in cordis basim (oppidò quàm obscure) pertinet. Verùm cordis tunica illi membranæ prorsus correspondet, quæ musculorum uentribus pertinet obnascitur, tenuissima nimirum membranula quæ à musculorum substantia diuelli nequit. Eiusmodi namque cordis extremæ superficiæ obducitur, cui in hominibus præcipue ad basim durioris adipis copia obnascitur: aliquando & per reliquam cordis superficiem ad mucronem usque, ac id semper imprimis secundum uenarum & arteriarum per cordis corpus digressum, illi enim copiosior adipis portio (ut in omento & membranis thoracem intersepientibus accidere conspiciamus) attenditur. Integrum esset & ad cordis substantiæ referre tres membranas uenæ cauæ, & duas arteriæ uenalis orificio præfectas, deinde & auriculas, & quatuor ipsius præter id circumuoluentes uenas arteriasque, uasa, nisi nunc tempestiuus foret, singula seorsum priuatis Capitibus recensere. Pari quoque ratione & cordis os huc spectare uideretur, nisi & id in primo libro prolixius effemus persequuti.

DE CORDIS SINIBVS, SEV VENTRICULIS. Caput XI.

SEPTIMA figura & octaua dextrum cordis uentriculum apertum proponunt, non uerò & decima sinistrum, undecima autem cor transuersim dissectum oculis subiiciens, uentri-
culorum cordis naturæ ostendendæ plurimum iuuat.

Ventriculi
numerus & si-
tus.

Forma dex-
tri.

Forma si-
nistri.

QVONIAM pacto cordis uentriculi hominibus, ac proinde & reliquis animalibus pulmonem habentibus conformentur, quoque constant numero, nunc subiungam, sermonem à Galeni cum Aristotele in illorum numero disceptatione omnino cohibiturus. Humanum itaque cor in duas insigniter amplas obtinet cavitates, secundum cordis latera sitas: unde etiam unam uentriculum sinum uel dextrum, alteram sinistram merito nuncupamus. Horum dexter sinistri amplitudinem uincit, amboque inuicem forma plurimum uariant. Dexter namque magis deorsum ad cordis mucronem ipso sinistro descendens, cavitatem instar crescentis lunæ paratam adipiscitur: quandoquidem dextro ipsius latere, anteriori & posteriori sede instar interioris semicirculi, aut ita extructæ cameratæ sedis concaua est, exteriori cordis in his regionibus superficie, quæ gibba est, respondens: in sinistro autem latere externæ fornicis aut semicirculi sedis ritu (ut sic dicam) gibba cernitur, propter cordis uentriculorum septum semiorbis modo dextra ipsius superficie in dextri uentriculi amplitudinem protuberantis. Atque hanc formam dexter cordis uentriculus à basi ad mucronem usque seruat, simul cum cordis effigie ex latiori basi angustior redditus. Sinister uentriculus ampla etiam basi incipit, sensimque in arcum uersus cordis mucronem definit, cavitatem instar conij, quod ad totam superficiem spectat, orbicularem obtinens. Cordis namque uentriculorum septum à sinistro ipsius latere, quo sinistri uentriculi dextrum latus efformat, concauum,

num, non uerò ut dextro latere gibbum extuberansque uisitur, & parem crum cum cordis substantia sinistram latus & anteriorem posterioremque sinistri uentri-
tute exigit: itaque prorsus se habet, quasi sinistri uentriculi potissimum gressu
retur, ac ut dexter uentriculus fieret tenuis quædam cordis substantia dexte
seceretur. Vniuersa namque cordis substantia, præter uentriculorum septum, de
plitudinem constituens, tenuis admodum est: quæ autem sinistram uentricu-
lambit efformatque, dextri uentriculi substantiam multis numeris crassitie supe-
crassa uisitur, præterquam in ipsa basi, ubi uasorum illinc prodeuntium dehinc
cordis carnea substantia tanta amplitudine deficit, quanta orificiorum est an-
uentriculi superficies per quam inæqualis est, & multis quasi foveis in car-
penitus impressis obsita. Neque istæ ad latera tantum, & si secus cæteris omni-
proceribus uisum sit, consistunt, ubi dexter uentriculus sinistram respicit: uen-
prorsus uentriculorum superficiem, non solum in nuper occisis animantibus
tisper dum cor ipsum seruare uolueris, apparentes, neque unquam uel in exicca-
tes. Deinde præter hanc inæqualitatem, quæ in sinistro uentriculo non nihil
bo carneas quasdam explantationes processus uel intus exigunt, qui teretes
in fibras membranas cessant, humiliori sedi membranarum in ipsis sinibus p-
Cernuntur autem carnei hi processus potissimum ad uentriculorum mucronem
sedem, quos ad fibrarum quas continent robur facere ostendam: quum secu-
te membranarum cordis naturam persequar. Ventriculorum igitur septum
xi, cordis substantia efformatum, utrinque foveis ipsi impressis scatur, hac impr-
quali superficie qua uentriculos respicit donat. Ex his foveis nulle (quod se-
di licet) ex dextro uentriculo in sinistram penetrant, adeo sanè ut rerum Opifi-
ri cogamur, qua per meatum uisum fugientes ex dextro uentriculo in sinistram
Præter hæcenus commemorata, in utroque duo habentur orificia, & totidem
ri uentriculorum sede, in cordis nimirum basi consistentia: & substantia, qui-
nosum, alterum autem arteriosum sit, differentia. Deinde ambobus uentriculis
dam insunt, quas uasorum orificijs paulo post præfeci commemorabimus: ac
uentriculo tres habentur, uenæ cauæ os spectantes: in sinistro autem dug, uenæ
connatæ, adeo ut & hinc uentriculis quædam exurgat differentia, quemadmodum
so usu, & quam continent materia inter se differunt. Porro usum illorum un-
rum & orificiorum & membranarum & aurium usu priuato Capite meritis
quod hæc simul omnia cordis functionibus famulantur: quas, nisi enarratarum
structione prius descripta, recensere absurdum foret.

DE CORDIS VASIS, ET EORUM ORIFICIIS. Caput XII.

CORDIS uasis eorundemque orificijs spectandis pleraque faciunt figu-
dem præcipue uenam cauam proponit ad characteres C, D, E. Sexta autem
lem insignitam, & arteriam uenalem G notatam, & magnam arteriam O
rum septima cauæ uenæ proponit orificium ad C, C, C. Octaua arterialis uen-
na uenalis arteriæ ad C, C. Decima magnæ arteriæ ad A.

Tota fig-
cap. 6 lib. 3
hic autem 5
fig. C, D, E.

VPERIORI Capite, quo duos cordis uentriculos
quatuor cordis uasa & totidem orificia esse, obiter innu-
forum quidem numero sunt uena cauæ, uena arterialis
magna arteria, quæ omnia singulis ad cordis uentriculo-
nantur foraminibus. Vena cauæ ad dextrum cordis la-
triculum refertur: num uerò ab illo in hominibus origi-
modum contentiose friuolis quibusdam autorum suffi-
grediendum duxi, quum sectione (ut rationes subiceam) in natis hominibus
cauæ ortum à corde pendere (non secus ac reliquorum trium uasorum) quæ
que idem de foetibus, quoad hæcenus illorum sectioni incubui, fateri cogor:
ni sententiæ passim mihi reclamantis ignarus. Quæ enim is de uenæ cauæ pri-
Hippocratis & Platonis dogmatibus contra Aristotelis placitum adducit, om-